

av detta källmaterials stora potential för känslöhistoriska studier. Med Åkestams bidrag berörs också sinnen och än mer så hos Wojtek Jezierski. Sinneshistorien har växt fram som ett eget forskningsområde delvis i anslutning till känslornas historia. Jezierski visar i sin studie hur sinnesintryck och känslor vävs samman på olika sätt för att åstadkomma förstärkande effekter i medeltida skildringar av den kristna missionen i Baltikum.

Antologins styrka ligger främst i det breda multidisciplinära anslaget. Den textanalytiska dominansen hade gärna fått brytas av fler visuella, materiella och sinnesbaserade analyser. Vad som däremot helt saknas är den förskjutning av fokus mot känslopraktiker som utmärker de senaste årens emotionshistoriska forskning. Betecknande nog finns inte en enda hänvisning till Monique Sheers närmast paradigmatiske artikel "Are emotions a kind of practice?" från 2012. Men det förtar inte det positiva helhetsintrycket av en bok med många olika och intressanta perspektiv på medeltida känslor.

Umeå universitet

JONAS LILIEQUIST

Andrés Reséndez, *The Other Slavery: The Uncovered Story of Indian Enslavement in America* (Boston: Houghton Mifflin Harcourt 2016). 431 s.

Forskningen om historiskt slaveri har till stor del handlat om den amerikanska södern. Som rapporterats i *Historisk tidskrift* finns också studier om slaveriet kring Indiska oceanen (HT 2018:1). Ett fåtal studier har behandlat det indianska slaveriet i Amerika. Andrés Reséndez har skrivit en syntetiserande framställning om det indianska slaveriet från 1492 fram till nutid. Tretton kapitel behandlar sådant som spanjorernas guldjakt i Karibien under tidigt 1500-tal, 1600-talskampanjen mot slaveri och hur den motarbetades, silvergruvorna i Mexiko under 1600- och 1700-talen, Puebloupproret i New Mexico 1680, och indiankrigen i sydvästra USA under sent 1800-tal.

Reséndez beräkningar anger att mellan 2,5 och 5 miljoner indianer var slavar under perioden från européernas ankomst fram till slutet av 1800-talet. Siffran är inte särskilt exakt utan är framräknad på basis av de empiriska studier som finns från olika delar av Amerika. Fram till 1700-talet var det i alla fall fler indianer än afrikaner som var slavar i Amerika. Slavhandeln över Atlanten inleddes omedelbart men i östlig riktning; exempelvis skickade Kolumbus 550 indianer som slavar till Spanien 1495. Slaveriet innebar stora påfrestningar på de indianska samhällena och bidrog till den starka befolkningsminskning som ägde rum och som annars främst brukar förklaras med epidemiska smittor. Reséndez nämner att befolkningen på Hispaniola, som

under pre-Kolumbiansk tid tros ha uppgått till cirka 200 000–300 000, år 1517 minskat till 11 000 personer – innan smittkoppor börjat spridas. Utifrån källorna anser Reséndez (s. 17) att fler indianer dog i Karibien 1492–1550 av slaveri, svält och av att arbeta ihjäl sig än av smittkoppor, influensa och malaria.

Den hårda behandlingen av indianer i Karibien och Mexiko bidrog till att det spanska kungahuset 1542 förbjöd slaveriet av indianer. Större delen av framställningen behandlar således hur slaveri upprätthölls trots att det i lag var förbjudet i spanska Amerika. Själva uttrycket "the other slavery" används för att beteckna dels att det rör sig om indianer (och inte afrikaner), dels att det handlar om företeelser med annan legal status. För att kringgå lagstiftningen togs indianer till fånga i samband med krig och dömdes därefter till många års straffarbete, i praktiken en form av slaveri där de kunde säljas och köpas. En rad olika begrepp (bl.a. *encomienda*, *repartimiento*, *peonsystem*) används för att beteckna de olika slavliknande villkor som indianerna levde under. Variationen var stor.

Ett viktigt resultat är att kvinnor och barn utgjorde flertalet av indianska slavar och att de dessutom värderades betydligt högre än män inom slavhandeln. Förklaringar är sexuell exploatering, att kvinnors arbetsinsatser uppfattades som mer användbara, och att kvinnor sågs som mindre hotfulla att ha i hushållet. Barn värderades för att de lättare lärde sig språk och allmänt var mer anpassningsbara. Indianska slavar kunde successivt integreras, avancera till betjänter och ibland rentav upptas i den slavägande gruppen. I alla dessa avseenden skiljer sig det indianska slaveriet från det afrikanska.

En intressant aspekt av slavhandeln är vilka som var slavjägare, slavägare respektive slavar. Detta förändrades över tid, bland annat som en följd av att indianerna blev beridna och välbeväpnade, men också som en följd av att lagstiftning försvårade för spanjorer att agera slavjägare. Apacheindianerna i sydvästra delen av nuvarande USA togs under flera sekel som slavar av spanjorer och mexikaner, men under 1800-talet var det i stället apacheindianer som tog slavar i Mexiko. Även comancheindianer och uteindianer agerade slavjägare med omfattande handelsnätverk. Comancherna tog till exempel apacher som slavar vilka sedan såldes så långt bort som till Quebec och Karibien. På 1860-talet, när den amerikanska armén tillsammans med indianska allierade tvingade navajoinianerna till ett reservat, passade uteindianer på att förslava tusentals navajoer. Indianer medverkade i slavhandeln i olika roller, men under 1700- och 1800-talen blev alltså vissa indiagrupper viktiga aktörer som slavjägare och slavhandlare. Olika indianfolk inte bara krigade mot varandra utan tog också varandras barn som slavar.

The Other Slavery är en välskriven och välargumenterad bok. Syntesen lider av att det än så länge finns få studier av det historiska indianslaveriet

och fler studier kommer att ytterligare kunna precisera slaveriets omfattning och karaktär. Frågan om slaveriets kontra smittornas betydelse för befolkningsminskningen bland indianer kunde ha problematiserats ytterligare, men författaren har goda argument. Nytolkningen av Puebloupproret 1680 (att det i grunden handlar om ett uppror mot slaveri) är övertygande. Bland många detaljer kan nämnas att indianer som förlorat sina barn kommer till tals (s. 158, 280). Det är slutligen också en viktig bok. Inte minst klargörs det indianska slaveriets ekonomiska betydelse. Vi vet sedan länge att den transatlantiska slavhandeln hjälpte till att finansiera den industriella revolutionen i Storbritannien. Reséndez bok visar att det indianska slaveriet finansierade koloniserandet av Amerika. Det indianska slaveriet var utbrett både i stora företag som gruvor och gods och i små hushåll. Det bidrar till att förklara att många amerikaner kunde delta i marknadsrevolutionen.

Linköpings universitet

DAVID LUDVIGSSON

Gunvor Simonsen, *Slave Stories: Law, Representation, and Gender in the Danish West Indies* (Århus: Aarhus University Press 2017). 245 s.

Slave Stories av Gunvor Simonsen vid Köpenhamns universitet är det senaste exemplet på engelskspråkiga monografier som undersöker dansk kolonialhistoria i Karibien. Simonsens ämne är behandlingen av den afro-karibiska slavbefolkningen i det danska rättssystemet.

De tre karibiska öarna St Thomas, St Jan och St Croix var danska från 1672, 1675, resp. 1733. Efter försäljningen till USA 1917 kallas de för US Virgin Islands. Simonsens huvudsakliga källor är domstolsprotokoll från 936 mål i Christiansteds polis och underdomstol, en av St Croix två jurisdiktioner. St Croix var den viktigaste danska plantageön och dess slavbefolkning uppgick till cirka 27 000 personer år 1804. Boken täcker perioden från 1756 till det danska avskaffandet av slaveriet 1848.

En av de många styrkorna i Simonsens bok är att den utöver sin egentliga undersökning ger en detaljerad redogörelse för dansk kolonial lagstiftning och rättspraxis. Den första större danska slavlagen, den så kallade Gardelinlagen, fastställde år 1733 drakoniska straff och gav möjligheten att döma slavar på grundval av en enda vit persons vittnesbörd. En mer omfattande slavlag inspirerad av den franska *code noir* från 1685 var färdig 1755. Fransk lagstiftning var även modell för de svenska slavlagarna på St Barthélemy. Vare sig denna eller Gardelinlagen godkändes explicit i Köpenhamn, men trots detta hänvisade de koloniala myndigheterna till båda dessa lagar sam-